

Ehdotus Säteilyturvakeskuksen määräykseksi turvallisuuslupaa edellyttävien säteilylähteiden turvajärjestelyistä S/9/2023

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Kun säteilylaissa (859/2018) tarkoitettua säteilyn käyttöä harjoitetaan alueella, jossa on käytössä ydinenergialain (990/1987) mukaisesti hyväksytyt turvajärjestelyt ydinaineita tai ydinjätteitä varten, kyseiseen alueeseen kohdistuu molempien lakien mukaisia vaatimuksia turvajärjestelyiden osalta. Koska tällaisissa tapauksissa noudatetaan joka tapauksessa ydinenergialain mukaisia kattavia turvajärjestelyitä, ei ole tarkoituksenmukaista, että STUK määrää vielä erikseen säteilylain nojalla yksityiskohtaisista turvajärjestelyvaatimuksista. Tämän vuoksi ehdotetaan, että määräyksen soveltamisalasta rajataan pois kuvatuun kaltaiset tilanteet.

Ehdotus sisältää muutoksen määräyksen soveltamisalaan, mutta muilta osin määräys säilyy ennallaan.

Yleiset perustelut

1. Johdanto

Määräyksen S/9/2021 toimeenpanossa on ilmennyt tarvetta tarkistaa määräyksen soveltamisalaa.

2. Nykytila

Säteilylaki ja ydinenergialaki sisältävät turvajärjestelyitä koskevia vaatimuksia, jotka koskevat tiloja, joissa toimintaa harjoitetaan. Kun säteilylaissa tarkoitettua säteilyn käyttöä harjoitetaan alueella, jossa on käytössä ydinenergialain (990/1987) mukaisesti hyväksytyt turvajärjestelyt ydinaineita tai ydinjätteitä varten, kyseiseen alueeseen kohdistuu samanaikaisesti molempien lakien ja niiden nojalla annetut vaatimukset turvajärjestelyiden osalta.

3. Keskeiset tavoitteet ja ehdotukset

Keskeisenä tavoitteena on välttää tarpeetonta päällekkäistä yksityiskohtaista säätelyä, jolla ei saavuteta turvajärjestelyiden kokonaisuuden kannalta lisäarvoa. Erityisesti alueilla, joilla noudatetaan ydinenergialain ja sen nojalla asetettuja tarkempia vaatimuksia ydinaineille tai ydinjätteille, ei ole tarkoituksenmukaista, että Säteilyturvakeskus asettaisi myös säteilylain nojalla erikseen lisää tarkempia määräyksiä. Tavoitteena on myös selkeyttää vaatimuksia edellä kuvatuissa tilanteissa.

4. Esityksen vaikutukset

Määräyksen esitetyllä muutoksella ei ole vaikutusta turvajärjestelyitä koskevien vaatimusten kannalta, koska määräystä sovellettaisiin vain tilanteissa, joissa aluetta koskee

25.9.2023

kattavat ydinenergiain mukaiset vaatimukset. Esityksellä selkeytetään vaatimuksia ja niiden soveltamista edellä kuvatussa tilanteessa ja kevennetään hallinnollista taakkaa.

5. Määräyksen valmistelu

Määräys valmisteltiin Säteilyturvakeskuksessa.

Määräysehdotuksesta pyydettiin lausuntoja toiminnanharjoittajilta, joita asia koskee, TEM:ltä, STM:ltä ja säteilyturvaneuvottelukunnalta. Lausuntopalautteen perusteella ehdotettuun 1 §:n uuteen 4 momenttiin tehtiin muutoksia ja korjauksia seuraavasti:

- poistettiin tarpeettomana viittaus: ”jotka täyttävät säteilylain 67 §:n vaatimukset”, koska kyseisen lain pykälän vaatimukset ovat joka tapauksessa voimassa;
- täsmennettiin sovellusalue koskemaan alueita, joissa on käytössä ydinenergiain mukaisesti hyväksytyt turvajärjestelyt ydinaineita tai ydinjätteitä varten.

6. Määräyksen voimaantulo

Tarkoituksena on, että määräys tulee voimaan 1.11.2023.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 § Soveltamisala

Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa määrättäisiin, ettei määräystä sovelleta alueella, jossa on käytössä ydinenergiain (990/1987) 7 l §:n mukaisesti hyväksytyt turvajärjestelyt ydinaineita tai ydinjätteitä varten.

Turvallislupaa edellyttävien säteilylähteiden ja radioaktiivisten jätteiden käyttö- ja säilytyspaikkojen on täytettävä säteilylain 67 §:n mukaiset turvajärjestelyitä koskevat vaatimukset. Tarkoituksena on, että turvallisuuslupaa myönnettäessä varmistetaan, että ydinenergiain mukaisesti hyväksytyt turvajärjestelyt ydinaineita tai ydinjätteitä varten täyttävät myös säteilylain 67 §:n mukaiset vaatimukset, jolloin toimintaan ei sovellettaisi tätä määräystä. Näin on tilanne yleensä aina kun toimintaa harjoitetaan ydinenergiailaissa tarkoitettun ydinlaitoksen laitosalueella. Määräystä on kuitenkin tarkoitus soveltaa, jos toimintaa harjoitetaan alueella, jossa ydinenergiain mukaisesti hyväksytyt turvajärjestelyt eivät kata säteilylain 67 §:n mukaisia vaatimuksia.

Liite 1**Määräystä koskevat säteilylain (589/2018) säännökset:**

67 §

Turvajärjestelyt

Toiminnanharjoittajan on suojattava turvallisuuspäätös edellyttävät säteilylähteet niiden käyttö- ja säilytyspaikoillaan lainvastaiselta toiminnalta, katoamiselta ja joutumiselta muuten sivullisten käsiin. Näiden turvajärjestelyjen on oltava toiminnan ja säteilylähteisiin liittyvien riskien kannalta riittävät ja niiden on muodostettava yhteensopiva kokonaisuus säteilyturvallisuuksiin koskevien toimien kanssa.

Turvajärjestelyihin kuuluu säteilylähteisiin liittyvien riskien mukaan:

- 1) suunnitelman laatiminen turvajärjestelyistä ja suunnitelman pitäminen ajan tasalla;
- 2) säteilylähteiden suojaaminen rakenteellisilla esteillä ja henkilöstön läsnäololla;
- 3) säteilylähteen olinpaikan säännöllinen varmistaminen;
- 4) kulunvalvonnan ja muiden teknisten valvontakeinojen käyttäminen;
- 5) pääsyn rajoittaminen säteilylähteitä ja turvajärjestelyjä koskevaan aineistoon.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset turvajärjestelyistä ja niiden määräytymisestä säteilylähteiden mukaan.

25.9.2023

Liite 2 Lausuntopyynnöt

Määräyksestä on pyydetty lausunnot seuraavilta tahoilta:

Teollisuuden Voima Oyj (TVO)

Fortum Power and Heat Oy

STM, Hyvinvoinnin ja terveyden suojelu -yksikkö (HYT)

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM)

Säteilyturvallisuusneuvottelukunta